

УДК 330:8

Чорний Роман Степанович,

к.е.н., доцент, завідувач кафедри
загальноекономічних та
гуманітарних дисциплін,
Тернопільський національний
економічний університет
Нововолинський факультет

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ НА ФОРМУВАННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ І РОЗВИТОК ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Загальновідомо, що трудова міграція неоднозначно впливає на формування демографічної ситуації в країнах та їх регіонах, обумовлюючи ті чи інші тенденції в розвитку трудового потенціалу, позначаючись на соціально-економічному розвитку територіальних суспільних систем загалом. Це актуалізує дослідження цієї проблеми з метою виявлення негативних тенденцій та поліпшення як демографічної ситуації, так і розвитку трудового потенціалу в сільській місцевості.

Нами встановлено, що в останні роки саме трудова міграція стала фактором-детермінантом формування демографічної ситуації на сільських територіях і розвитку трудового потенціалу в їх межах. Зокрема, виявлено, що демографічна ситуація потроху переходить у критичну, перетворюючись у серйозну загрозу відтворенню населення на селі. Ця критичність підтверджується, насамперед тим, що за кордон у довготривалі поїздки у пошуках праці вирушають мігранти-селяни молодшого і середнього працездатного віку.

Даний факт пояснює, наприклад, доволі непропорційну демографічну ситуацію на селі, коли фактичними мешканцями багатьох сімейних господарств є соціальні сироти – діти та особи похилого віку, які за ними наглядають. Проблема соціально зумовленого «дитячого» та «пенсійного» сирітства тягне за собою не лише проблеми розбалансування демографічних показників на селі, але й загрожує руйнацією усталеної поведінково-ціннісної поведінки та культури праці наступними поколіннями сільських мешканців.

Таким чином, міграція з сільських поселень формує так званий феномен суб'єктивної бідності, коли фактично зароблені кошти в складних умовах вибірково компенсують неможливості задоволення потреб на батьківщині [2].

Окрім того, для самих жителів села, що здійснюють міграційні переміщення, теж виникає низка ризиків. Серед них варто виокремити ризики, що пов'язані із працевлаштуванням – незадовільні умови праці, порушення роботодавцем попередньої домовленості стосовно різного роду параметрів виробничого процесу, занижений рівень заробітної плати тощо), соціально-психологічні ризики – соціальне виключення у приймаючому суспільстві, погіршення стосунків із родичами на батьківщині, інформаційні ізоляція тощо, а також ризики порушення прав людини – торгівля людьми, прояви неповаги до

честі та гідності трудових мігрантів тощо [1].

Вагомим фактором міграційного відтоку сільських мешканців у міста та за кордон є не лише негативні мотиваційні очікування у сфері трудових доходів сільських мешканців, але і значний якісний розрив в частині розвитку сфери обслуговування, рівня та умов життя (доступність магазинів, лікарень, дитячих садочків, закладів освіти, побутового обслуговування тощо).

Сказане засвідчує, що піднята у цій публікації проблема повинна поглиблено вивчатись. Важливо не тільки здійснювати належну державну міграційну політику, спрямовану на захист українців, але й проводити відповідну роз'яснювальну роботу серед населення. Адже, люди часто й не здогадуються з якими труднощами їм доведеться зустрітись на чужині та які ризики, пов'язані із збереженням здоров'я і навіть життя їм доведеться долати в чужих країнах. Ось чому так необхідно об'єднати зусилля громадських, релігійних, добродійних організацій, уряду, бізнесових структур, науково-дослідних організацій з метою розробки і реалізації заходів, спрямованих на підвищення рівня і якості життя сільських мешканців, що стане підґрунтям як для удосконалення міграційної поведінки населення й поліпшення демографічної ситуації, так і для подальшого розвитку трудового потенціалу, що формуватиметься на сільських територіях.

Література

1. Майданік І.П. Трудові міграції у період трансформації соціально-економічних відносин в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціолог. наук: спец. 22.00.03 «Соціальні структури та соціальні відносини» // І.П. Майданік. – Харків, 2008. – С.6-7.
2. Садова У. Регіональні дослідження рівня життя населення: соціальний портрет / Уляна Садова, Любов Семів, Ольга Риндзак // Регіональна економіка – 2006. – №4(42). – 2006. – С. 93.